

Møde i Nationalparkrådet 14. august 2013	
Referat	udsendt 30.08.13
Mødetid:	Onsdag den 14. august 2013 kl. 17.00 - 20.30.
Mødested:	SE (Syd Energi), Edison Park 1, 6715 Esbjerg N
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, Sekretariatsleder Thomas Holst Christensen, Projektkonsulent John Frikke, Projekt- og formidlingskoordinator Søren Christensen og sekretær Alette Houman Dyhrfjeld
Mødeleder:	Mette Guldborg, Formand for Nationalparkrådet
Referent:	Alette Houman Dyhrfjeld

Mødeliste:

Danmarks Fiskeriforening	Oluf Stenrøjl	
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Sydvestjylland	Poul Therkelsen	
DMU	Karsten Laursen	
Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste	Søren Malle	Afbud
GEUS	Jens Morten Hansen	Ikke til stede
LAG	Hans Marten Smidt	
LAG Fiskeri	Preben Friis-Hauge	
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	Afbud
Marsken omkring Sneum Å	Randi Kragh Hansen	
Museerne i Vadehavsområdet	Mette Guldborg	
Region Syddanmark	Susanne Linnet	
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Bo Jessen	
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Erling Krog	
Sydvestjysk Udviklingsforum	Winnie Abildgaard	
Vadehavets Bådclubber	Svend Tougaard	
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	
Vadehavskunsterne	Else-Pia Martinsen Erz	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	Afbud
Varde Ådal	Ole Andresen	Afbud
Marbækområdet	Claus Løth	
Fanø	Ole Mouritzen	Afbud
Ribe Marsken	Karen Boel Madsen	
	Kent Rygaard	
	Jens Lorenzen	
Mandø	Claus Christensen	Ikke til stede
Rømø	Jan Gravesen	
	Søren Laursen	
Tøndermarsken	Bodil Marie Arbjerg Lundby	Afbud
	Peter Sönnichsen	

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden
Referat:	<p>Mette Guldborg bød velkommen og dagsordenen blev godkendt. Mette orienterede om afbud og fraværende.</p> <p>Mette bød velkommen til Jens Lorenzen, som er den nye repræsentant for Ribemarsken. Jens fortalte, at han bor i Nationalpark Vadehavet og har en baggrund som landmand. Mette orienterede om dagsordenen, som var fokuseret på at finde emner til film, indsatsområder og aktiviteter.</p>
Dagsorden pkt.:	2. Meddelelser – orienteringspunkt
Referat:	<p>Meddelelser fra formanden, Rådet og sekretariatet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Nyt fra formanden: Mette orienterede kort om de forgangne 2 år i nationalparkens regi, og at man nu stod for at skulle realisere Nationalparkplanen. Blandt andet på baggrund af Rådets opfordring til bestyrelsen om at søge at søge at få Nationalparkens bevilling øget fra 7,5 til 10 mill. kr. om året har bestyrelsesformand Bent Poulsen i brev af 27. marts 2013 inviteret miljøministeren til at komme på besøg i området. Hun har foreslået at mødes i forbindelse med ministerkonferencen i februar 2014, men understreger samtidig, at bevillingens størrelse ikke er fastsat ud fra Nationalparkens areal. Bestyrelsen har endnu engang givet udtryk for, at man er glad for, at referaterne reflekterer de holdninger og tilkendegivelser, som er fremkommet på rådsmøderne. Bestyrelsen har bemærket det svingende fremmøde i Rådet. Søren Laursen gav her udtryk for, at det er vigtigt med en meningsfyldt dagsorden. Bestyrelsen har ikke været hørt i forbindelse med forslaget om en udbygning af Rømø Havn. Rådet opfordrer Bestyrelsen til at gøre Tønder Kommune opmærksom på, at Bestyrelsen skal høres i sådanne sager.• Nyt fra Sekretariatet, herunder status for projekter: John orienterede om natur-projekter indenfor målsætningerne 1, 2 og 7. Thomas orienterede om projekter. <p>Se bilag 1 for en uddybning af orientering fra sekretariatet.</p> <p>Nyt fra Logoudvalget v. Hans Marten Smidt:</p>

Hans fortalte om udvalgets sammensætning, arbejdet med korrekt brug af logo, hvordan man arbejder med at undgå misbrug, hvilke typer samarbejde man har – kommuner, producenter, kunstnere, formidlere, overnattingssteder, bespisning mv. Logoudvalget er ved at arbejde hen imod en struktur i forhold til hvornår man kan ansøge, hvilke kriterier der stilles m.m.

Søren fortalte endvidere om partnerprogrammet, som nu er tilgængeligt på hjemmesiden, så man kan se hvad det indeholder og hvordan man ansøger. Søren opfordrede til, at man læser på hjemmesiden, hvor partnere blandt andet er oplyst:

http://www.danmarksnationalparker.dk/Vadehavet/Udvikling_Samarbejde/partnerskab/

Der er arbejdet med at samle alt materiale i en samlet database og man er nu i gang med at formalisere arbejdet, man følger op, hjælper partnere, har udarbejdet en velkomstpakke, vil arbejde på at prikke nye partnere og vil lave kurser og lave indgangsportaler til nationalparken. Herudover overvejer man at lave stikprøvekontrol, så man sikrer korrekt brug af logo – man vil dog fokusere på træning og information.

I forbindelse med Interreg-samarbejdet har nationalparken været forpligtet til at lave en undersøgelse i lighed med den tyske nationalpark. Her har Megafon lavet interview med 1.000 beboere i nationalparken. Søren gennemgik kort nogle af spørgsmålene fra undersøgelsen. Rapporten er vedlagt som **bilag 2a** til dette referat og Søren's præsentation er vedlagt som **bilag 2b**.

- Nyt fra Vadehavsforum
Karen fortalte om mødet hun havde været til, sammen med Preben og Erling, i slutningen af maj. Hun fortalte om arbejdet, om fokusområderne - kystzoneforvaltning, demografi, klimaprojekter, gåseforvaltning, fokus på verdensnaturarven - og meget mere. Alt kan se på hjemmesiden: www.waddensea-forum.org

Preben orienterede om, at man står overfor en økonomisk udfordring i Vadehavsforum, da der mangler 40.000 euro for at kunne fortsætte arbejdet. Tidligere har Vadehavsforum været støttet af interreg-midler, fondsmidler, trilaterale midler, tilskud fra kommuner m.m. Men blandt andet Region Syddanmark har valgt ikke at støtte, hvorfor der mangler 10.000 euro fra dansk side. Vadehavsforum har søgt nationalparken om støtte. Hvis ikke midler-

	ne findes, vil de 3 lande mangle et sted hvor lokalbefolkningen har et talerør.
	Dagsordenens punkt 3-6 blev behandlet under et samlet punkt. Se efter punkt 6.
Dagsorden pkt.:	3. Forslag til emner for korte film/fortællinger (Emne til udtalelse fra Nationalparkbestyrelsen)
Referat:	Bestyrelsen havde anmodet Rådet om at komme med forslag til emner, som kan illustreres gennem korte fortællinger på film og anvendes på nationalparkens hjemmeside, Facebook, Youtube mm. Filmene skal medvirke til at gøre kendskabet til nationalparken og dens muligheder for oplevelser større.
Dagsorden pkt.:	4. Forslag til Ella Bella, guidebog for børn (Emne til udtalelse fra Nationalparkbestyrelsen)
Referat:	Bestyrelsen har valgt at støtte Ribe Byferie og projektet Ella Bella. <i>Ella Bellas eventyr</i> er en ny række af danske guidebøger, som er skrevet og illustreret direkte til børn. Bøgerne udgives som egentlige bøger og som e-bøger. Samtidig har Ella Bella en Facebook-side, hvor der er korte historier om steder Ella Bella besøger sammen med sin familie – herunder Vadehavet. (www.facebook.com/EllaBellasEventyr). Forløbig har Ella Bella besøgt 9 steder i området og der er planer om, at Ella Bella skal besøge og berette fra yderligere en række steder. Se mere på: www.ellabellaseventyr.dk/vadehavet-ribe .
Dagsorden pkt.:	5. Forslag til konkrete indsatser under målsætning 10: Oprettelse af netværk i lokalsamfund i Nationalpark Vadehavet og afholdelse af ekskursioner og møder (Emne til udtalelse fra Nationalparkbestyrelsen)
Referat:	Under målsætning 10.1 i nationalparkplanen har Bestyrelsen udtrykt et klart ønske om at ville understøtte lokale netværk og sammenslutninger gennem forbedrede muligheder for videns- og erfaringsudveksling, ekskursioner samt udvikling af lokale projekter. Bestyrelsen ønskede Rådets forslag til konkrete indsatser i den nærmeste fremtid.
Dagsorden pkt.:	6. Forslag til aktiviteter på Nationalparkdagen 24. maj (Emne til udtalelse fra Nationalparkbestyrelsen)
Referat:	Der er indledt et samarbejde med Vadehavets Formidlerforum, som bl.a. omfatter planlægning og afholdelse af aktiviteter på den årlige nationalparkdag den 24. maj. Det indebærer bl.a., at den årlige Marbækdag bliver en del af natio-

	<p>nalparkdagen. Rådet blev bedt om at komme med forslag til aktiviteter og emner som kan tages op som led i synliggørelsen af dagen.</p>
Referat/opsamling:	<p>Mette bad Rådets medlemmer om at fremkomme med forslag til de 4 punkter ovenfor ved hjælp af at skrive forslag på sedler. Teksten fra sedlerne kan ses i bilag 3.</p> <p>Punkt 3, Film/fortællinger:</p> <p><i>Generelt:</i> Ikke-stillestående Afspejle bevægelse, også i lyd Vise hele nationalparken – og dele af den, så man kan se en film der passer til, hvor man er Skal også vise fortid, nutid og fremtid</p> <p><i>Fritid:</i> Friluftsliv Jagt Fiskeri Geocaching Kajak</p> <p><i>Produkter:</i> Udvikling af lokale produkter Hvor finder vi hvad? Afsætning</p> <p><i>Erhverv:</i> Fiskeri før og nu Landbrug Biavl Kunst Alle mulige andre "almindelige" erhverv, man kan have, når man bor i Nationalparken.</p> <p><i>Mennesker:</i> Mennesker, der bor og arbejder i området Hvordan er det at vokse op Hvordan er der de forskellige årstider ("der bor også folk om vinteren") Gamle mennesker fortæller Sproget – de forskellige dialekter</p> <p><i>Det maritime:</i> Sejlads Gamle havne og ladepladser Information om Rømø havn "Rebekka"</p>

Landskab:

Det foranderlige landskab

Tidevandet

Digerne

Værfterne

Rømødæmningen og dens indvirkning på landskabet

Årstider/sæsoner

Græs:

Afgræsning

Dyr

Dyr på anpart

Dyr og planter:

Træfugle: Følge en bestemt fugl og vise det globale perspektiv

Følge en bestemt art f.eks. dyndsnegl

"Artsmonografier": Følge en bestemt fugl

1 stk. fugl

Punkt 4, Forslag til Ella Bella:

Generelt:

Bogen skal sælges fra nationalparkens hjemmeside, og vi skal følge hendes facebook-side

Emne:

At bo og vokse op ved Vadehavet

Punkt 5, Forslag til Netværk:

Generelt:

Netværkspulje

Udnytte eksisterende netværk

Få dem til at virke sammen

Emner/aktiviteter:

Afsætningsnetværk

Det maritime (som det maritime Ribe)

Debat

Kendskab til området (som Sydvestjysk natur)

Mountainbike – lave ruter

Oplysning (som NaturSydVest)

Græsningslaug

Dyr på anpart

Punkt 6, Forslag til Nationalparkdag:

Generelt:

Hårdt arbejde at løbe i gang

Dyrt at løbe i gang

Så man skal virkelig ville det
Gøre sig klart, hvad man vil med Nationalparkdagen (F.eks. øge kendskabet? Eller...)
Fælles kalender
Tænke lokalt
Der skal være kvalitet i indholdet, hvis man vil have folk til at komme
Udnytte eksisterende netværk

Emner/aktiviteter:

Vandring langs kysten

Kajak

Cykelløb

Kunstrunde

Flytte eksisterende arrangementer? – men ulempe at alt sker på en dag

Lave aflæggerarrangementer? – dræner man kræfter?

Koordinere enkeltarrangementer – hvad sker der alligevel på dagen?

Lokke med fælles markedsføring, så eksisterende foreninger/netværk lægger deres arrangement på dagen

En opsamling:

Punkt 3, Film/fortællinger: Her var der især fokus på at afspejle bevægelse, vise hele nationalparken, både i forhold til mennesker, interesser, erhverv, foranderlige landskaber, natur og dyreliv, vise fortid, nutid og fremtid.

Punkt 4, Ella Bella: Her har forfatteren, i henhold til Rådet, fat i det rigtige og Rådet har tillid til at forfatteren kan finde relevante og passende emner.

Punkt 5, Netværk: Her var der enighed om, at en netværkspulje er en oplagt idé (der er allerede nu afsat 50.000,00 kr. i budgettet for 2013). Der blev lagt op til at udnytte eksisterende netværk, og få disse til at samarbejde.

Punkt 6, Nationalparkdagen: Her var Rådet enige i, at det er hårdt arbejde at "løbe" nationalparkdagen i gang og at der skal bruges mange ressourcer. Det blev foreslået, at man bruger lokale, eksisterende arrangementer og koordinerer disse i en fælles kalender.

Man skal dog ikke glemme, at nationalparkdagen er international. Den vil øge kendskabet til nationalparken og kan være med til at binde de 3 danske nationalparker sammen. Nationalparkdagen kan være med til at give en fællesskabsfølelse lokalt og en bevidsthed nationalt.

Dagsorden pkt.:	7. Udkast til en Trilateral Strategi for Bæredygtig Turisme
Referat:	<p>Det Trilaterale Vadehavssamarbejde har udarbejdet et udkast til en fælles strategi for bæredygtig turisme, som er sendt i høring og som fra dansk side vil blive drøftet på en workshop på Tønninggaard den 10. september. Thomas orienterede kort om sagen.</p> <p>Høringsmateriale og invitation til workshoppen er udsendt den 26. juli 2013. Anne Husum Marboe modtager gerne kommentarer, hvis man ikke har mulighed for at deltage i workshoppen. Fristen for indsendelse af hørings svar er 30. august.</p> <p>Thomas orienterede om høringsmaterialet, som er et omfattende dokument. Man har i trilateral sammenhæng diskuteret, at man gerne vil have en samlet strategi for bæredygtig turisme. Unesco har i forbindelse med udnævnelsen af Vadehavet til verdensarv i Tyskland og Holland også ønsket en strategi.</p> <p>Arbejdet i Task Group Sustainable Tourism Strategy (TGSTS) har været meget tidskrævende og omfattende. Thomas har deltaget som repræsentant fra Danmark, men han har ikke haft den fornødne tid. Generelt har man fra dansk side ønsket et væsentligt mindre omfattende høringsmateriale og et mindre ambitiøst projekt.</p> <p>Man har indkaldt til workshoppen, for at kunne være mere konkrete i sin tilbagemelding til TGSTS. Det bliver Anne Husum Marboe fra Naturstyrelsen, Anne Krag Svendsen fra Kommunernes Vadehavssekretariat og Thomas Holst Christensen fra Nationalpark Vadehavet, der samler kommentarerne fra workshoppen og Thomas tager dem med til TGSTS-mødet i Bremen, hvor alle 3 lande deltager. Resultatet af mødet i Bremen skal så forelægges ministrene fra de 3 lande på et ministermøde i Tønder i februar i 2014.</p>
Dagsorden pkt.:	8. Eventuelt
Referat:	<p>Svend fortalte, at man i sejlerkredse havde nævnt, at logoet burde trykkes på vimpler, så sejlere kunne vise, at de kom fra Vadehavet.</p> <p>Mette spurgte hvad der kunne øge opbakningen til møderne. Her blev blandt andet nævnt, at man kunne tage et tema op på møderne, men der var dog ikke bred enighed i Rådet omkring dette. Der kunne måske sættes på temaaftner i stedet.</p> <p>Det blev også nævnt, at dagens dagsorden havde været in-</p>

teressant.

Generelt ønskede Rådet specifikke spørgsmål fra Bestyrelsen, da dette bidrager til spændende diskussioner.